

1 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курсова робота з дисципліни «Психологія особистості» є компонентом освітньої програми для фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія».

Пререквізити: Історія психології, Іноземна мова, Основи психолого-педагогічних досліджень, Інформаційно-комунікаційні технології, Психодіагностика.

Кореквізити: Психологія особистості, Основи психологічної корекції (курслова робота), Переддипломна практика, Кваліфікаційна дипломна робота.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– **компетентності:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;

– **програмні результати навчання:** Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

Мета курсової роботи – набуття студентом навичок зі збору матеріалів й оволодіння методикою наукового дослідження, аналізу джерел з обраної теми, письмового викладу науково обґрунтованої аргументації проблеми роботи.

Предмет курсової роботи – розвиток різних психічних явищ згідно із теоріями особистості.

Завдання курсової роботи: стимулювати студента до самостійного наукового пошуку, формування дослідницьких та методичних умінь; узагальнити, поглибити і закріпити знання з актуальних проблем психології особистості; розвивати вміння критично опрацювати науково-дослідні джерела, практичні і методичні розробки у сфері психології особистості, аналізувати, узагальнювати і систематизувати опрацьований матеріал; опанувати навички планування і проведення дослідно-експериментальної роботи, самостійного оцінювання отриманих результатів, обґрунтування висновків і рекомендацій.

Результати навчання. Студент, який успішно виконав курсову роботу з дисципліни, повинен бути здатним: здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань у сфері психології особистості; обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел, присвячених психології особистості; обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження особистості та технології психологічної допомоги; формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури психологічного дослідження особистості; рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів

психологічного дослідження особистості, формулювати аргументовані висновки; формулювати думку щодо психології особистості логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

2 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тему роботи, як правило, студент обирає самостійно з тематики, розробленої та затвердженої кафедрою. Як виняток, студент сам може запропонувати актуальну проблему наукового дослідження. У такому випадку, за згодою наукового керівника, тема подається для затвердження на засідання кафедри, а після схвалення вноситься до кафедральної тематики.

1.2 Обрані студентами й узгоджені з науковими керівниками теми курсових робіт затверджуються на засіданні кафедри та вносяться до загального подання декана факультету на ім'я ректора для затвердження наказом по інституту. Подальші зміни формулювання обраної студентом теми не допускаються.

1.3 Вибравши тему курсової роботи, студент повинен визначитися з об'єктом, предметом і метою наукового дослідження.

1.4 Для проведення ґрунтового наукового аналізу з теми дослідження складається план, який дає змогу виділити основні структурні одиниці роботи. В тексті роботи він фіксується як зміст роботи. Формуючи план роботи, студент показує вміння визначати головне, найбільш істотне у проблемі, а також послідовність викладення. Перелік питань, які розглядаються, структурується за принципом від загального до конкретного. Тобто питання теми, як вузлові складові обраної проблеми, мають бути єдиною системою, в якій кожне наступне питання розвиває і доповнює попереднє. Питання повинні бути чітко і ясно сформульовані. Назва питань не може дублювати назву курсової роботи.

1.5 Визначення і добір матеріалу для курсового дослідження студент здійснює самостійно, консультуючись із науковим керівником. Важливим етапом є визначення необхідних джерел (нормативних, статистичних, звітних, публікацій у періодичних виданнях тощо), основної та допоміжної літератури, насамперед монографічних досліджень, які мають розділи, що стосуються окремих питань курсової роботи.

Студент повинен знайти найповніші джерела для розкриття теми роботи, на їх основі показати дослідницьку новизну обраної проблеми й уміти охарактеризувати ці джерела.

1.6 При складанні списку літератури за темою курсової роботи студент обов'язково має зазначити прізвище та ініціали автора, назву роботи, видавництво, місце та рік видання, сторінки. Якщо до списку входять журнальні публікації, то потрібно вказати прізвище та ініціали автора, назву статті, рік видання, номер та використані в роботі над темою сторінки.

1.7 Контроль за підготовкою й захистом курсової роботи покладається на завідувача кафедри. Безпосереднє керівництво написанням курсової роботи здійснює науковий керівник із числа професорсько-викладацького складу кафедри.

Науковий керівник курсової роботи:

- надає допомогу студенту в остаточному формулюванні теми, складанні плану та програми, доборі потрібного матеріалу;

- здійснює керівництво студентським дослідженням при проходженні практики;

- рекомендує студенту спеціальну, нормативну літературу й інформаційні джерела за обраною темою курсової роботи;

- регулярно консультує студента, контролює протягом усього періоду графік виконання курсової роботи, її якість, а також інформує завідувача кафедри про хід підготовки роботи до захисту;

- дає відгук на курсову роботу після її завершення.

1.8 Курсова робота має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений аналіз досліджуваної теми;

- містити розрахунки, виконані на ЕОМ;

- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення окремих напрямів діяльності досліджуваного об'єкта;
- бути належно оформленою;
- мати всі потрібні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

1.9 Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми на реальному підприємстві, обґрунтованих пропозицій, до захисту не допускається.

3 СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1 Виконання курсової роботи передбачає:

- обґрунтування актуальності теми, цілей та завдань дослідження, оцінювання його новизни та перспективності, зазначення методів та джерел дослідження;
- визначення теоретичних засад дослідження (основних категорій, понять, закономірностей розвитку явища, яке вивчається, розгляд історії питання, документів, нормативних актів, інших джерел інформації);
- аналіз конкретної проблемної ситуації та підтвердження логічними судженнями, розрахунками відповідних пропозицій і рекомендацій.

2.2 Приступаючи до виконання курсової роботи, студент має чітко уявляти її структуру та зміст. При цьому всі складові частини роботи повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані.

2.3 Структура роботи, як правило, включає:

- титульна сторінка;
- план роботи (зміст);
- вступ;
- два-три розділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

2.3.1 Титульна сторінка містить найменування вищого навчального закладу та відповідного структурного підрозділу (кафедри), де вона виконана, тему роботи, найменування спеціальності, прізвище, ім'я, по батькові автора; науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали наукового керівника; місце й рік виконання роботи.

2.3.2 У вступі до курсової роботи обґрунтовується актуальність проблеми, що вивчається, її практична значимість; формулюються мета й завдання, обґрунтовуються об'єкт, предмет і напрями дослідження, вказуються використані наукові методи дослідження, обсяг і структура наукової роботи (наприклад: Курсова робота викладена на 45 сторінках комп'ютерного тексту і складається зі вступу, трьох розділів, висновків та додатків. Бібліографічний список включає 40 літературних джерел на 4 сторінках. Робота містить 8 таблиць і 5 рисунків загальним обсягом 8 сторінок). Обсяг вступу не повинен перевищувати 3-х сторінок комп'ютерного тексту.

Актуальність теми визначається у її зіставленні з широким колом подібних попередніх досліджень з урахуванням необхідності застосування нових наукових підходів до її аналізу та узагальнення. Аналіз монографічних досліджень має на меті характеристику аналогічних досліджень з певної проблеми (монографій, наукових статей), розкриття особливостей авторських підходів дослідників, переваг і недоліків пропонованого дослідницького методу й отриманих результатів, розкриття змісту й підсумків наукових дискусій з проблеми, яка досліджується.

Мета і завдання дослідження визначаються на основі актуальності обраної теми та з визначенням кінцевого результату роботи. Сукупність усіх завдань має дати уявлення про те, що необхідно зробити для досягнення мети. Кожне поставлене завдання має бути розв'язано й описано в роботі у вигляді аналізу, висновків та рекомендацій. Ключовими словами у

формулюванні мети виступають дієслова в неозначеній формі (дослідити, описати, здійснити, вивчити, розкрити і т. ін.), або відповідні віддієслівні іменники (дослідження, опис тощо). Оскільки мета – це поняття ширше, ніж завдання, тут часто вживаються означення комплексний, всебічний (комплексне дослідження, всебічне вивчення). Мету слід формулювати якомога компактніше, бажано, щоб у ній проглядалася основна думка наукової розвідки, а при визначенні завдань не доводилося іншими словами повторювати вже сказане про мету.

Завдання потрібно не лише правильно й чітко сформулювати, а й поставити їх у певному порядку, так, щоб перед читачем розгорталася програма дій науковця. Спостереження показують, що в науково-економічних дослідженнях звичайно ставляться чотири групи завдань.

Перша група завдань може бути пов'язана з розглядом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці, виробленні теоретичних засад дослідження. Друга група завдань спрямована на чіткіше окреслення предмета й об'єкта вивчення. Завдання третьої групи, як правило, мають процесуальний характер – це безпосередній аналіз досліджуваної проблеми та формулювання уточненого і конкретизованого завдання з урахуванням аналізу проблеми. Завдання четвертої групи мають узагальнюючий, підсумковий характер.

Перше може починатися словами розробити (обґрунтувати) теоретичні засади (вказується чого), з'ясувати статус (економічну природу) певних категорій тощо, визначити поняття (називається об'єкт), обґрунтувати (принципи, підходи, методика тощо). Друге завдання може містити словосполучення виявити склад (моделі), визначити структуру, визначити (уточнити) межі поширення, окреслити сукупність тощо. Виконання цього завдання дасть можливість отримати більш повне уявлення про об'єкт і предмет дослідження.

Без завдань третьої групи – безпосереднього аналізу дібраного фактичного матеріалу – не можна обійтися, адже їх виконання – це основа роботи. Починається формулювання цих завдань словами з'ясувати (значення, походження, причини, шляхи появи, особливості, природу, роль, місце, специфіку, особливості, фактори тощо), дослідити (характер, характеристики, фактори, властивості, походження, зв'язки, потенціал, засоби, механізми, функції, співвідношення, фактори, структуру), виявити (ознаки, причини, поширення, відношення, шляхи, засоби, специфіку, чинники, типи, фактори, характеристику, співвідношення, структуру), вивчити (можливості, специфіку, функціонування, потенціал), проаналізувати (структуру, характер, залежність, особливості, реалізацію), описати (функціонування, спосіб), визначити (об'єм, обсяг, типи, моделі, структуру, потенціал, функції, продуктивність, засоби, систему, групи, спільне і відмінне, характеристики), встановити (взаємозв'язки, взаємодію, функції, ступінь продуктивності, мотиви, вплив, типи, ознаки, особливості, зв'язки, роль, критерії), здійснити (аналіз, опис), простежити (функціонування, особливості, залежність, засоби, розвиток, глибину, еволюцію, співвідношення) визначити (динаміку, можливості, процеси, межі, специфіку, місце, роль, належність), показати (зв'язок), описати (особливості, групи, засоби, механізми, значення, конструкції), зіставити (форми), розкрити (характер, статус, функції, особливості, зміст, вплив), розглянути (взаємодію, засоби), охарактеризувати (особливості, засоби, типи, специфіку), уточнити (хронологію, межі), висвітлити (взаємодію) тощо. Завдання четвертої групи не обов'язково ставити наприкінці, хоч у більшості випадків їм там стояти зручніше: вони базуються на виконанні попередніх завдань, тому мають характер узагальнюючий: визначити (окреслити) місце й роль, виявити (встановити) тенденції розвитку, з'ясувати закономірності творення, розробити практичні рекомендації.

Предмет та об'єкт дослідження.

Об'єкт – уся сукупність зв'язків, відношень різних аспектів теорії та практики проблеми, яка є джерелом інформації, необхідної для дослідника (підприємство, галузь, народне господарство тощо).

Предмет – це тільки ті суттєві зв'язки та відносини, які підлягають безпосередньому вивченню в певній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження (наприклад, визначення ефективності управління проектами; дослідження механізму взаємодії тощо).

Таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж його об'єкт. Правильне, науково обґрунтоване визначення об'єкта дослідження – це не формальна, а суттєва, змістовна наукова

акція, покликана зорієнтувати самого дослідника на виявлення місця і значення предмета дослідження. Визначення теми, об'єкта, предмета й мети дослідження являє, по суті, єдиний нерозривний процес.

Методи дослідження. Подається перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дає змогу пересвідчитись в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Інформаційна база дослідження являє собою перелік всіх видів інформації, які використовувались при написанні курсової роботи (закони, підзаконні акти, наукові публікації, аналітичні матеріали, звітність підприємств тощо).

2.3.3 Перший розділ обсягом 10 сторінок комп'ютерного тексту, викладеного у двох-трьох підрозділах, повинен містити:

- виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність і зміст предмета досліджуваної теми, з огляду на цілі й завдання курсової роботи;

- розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел;

- визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язанню.

Теоретична сторона проблеми, наведеної в першому розділі, повинна продемонструвати рівень знань студента, його ерудицію в зазначеній галузі та стати інструментом для розв'язання поставлених у роботі завдань.

2.3.4 Другий розділ курсової роботи передбачає аналіз стану досліджуваної проблеми, мета якого – отримання обґрунтованих даних, що дають змогу розв'язати проблемні питання в цілому та їхні можливі варіанти. Структура та зміст другого розділу повинні мати носити аналітичний характер і залежать від специфіки курсової роботи. Орієнтовний обсяг другого розділу – 20 сторінок комп'ютерного тексту.

2.3.5 У третьому розділі на основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей згідно з темою курсової роботи. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу. У розділі визначаються обумовлені результатами дослідження тенденції в динаміці досліджуваних проблем і явищ, обґрунтовуються прогностичні оцінки щодо перспектив розвитку досліджуваних процесів. Обсяг третього розділу має становити орієнтовно 10 сторінок комп'ютерного тексту. Обсяги другого і третього розділів можуть взаємно доповнюватись.

2.3.6 Висновки є завершальним етапом виконаної студентом курсової роботи. Вони повинні містити:

- короткі підсумки за результатами наукового дослідження та прикладного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних і негативних сторін, а також нереалізованих можливостей;

- перелік заходів, спрямованих на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта дослідження;

- отримані якісні та кількісні показники;

- можливі варіанти реалізації запропонованих у курсовій роботі заходів.

2.4 Загальний обсяг курсової роботи не повинен перевищувати 50 сторінок комп'ютерного набору, включаючи бібліографію. У загальний обсяг не входять додатки.

4 ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1 Загальні вимоги

3.1.1 Робота має виконуватися державною (українською) мовою. Викладення повинне мати науковий характер, бути чітким, без орфографічних і синтаксичних помилок, логічно послідовним. Пряме переписування матеріалів з літературних джерел неприпустиме.

3.1.2 Робота має бути надрукована на комп'ютері на одному боці стандартних аркушів паперу формату А4 через 1,5 міжрядкового інтервалу, 28-30 рядків на сторінку, до 65 знаків у рядку. Шрифт Times New Roman, кегль 14. Сторінки повинні мати поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Абзацні відступи – 1,27 см.

Надрукований текст повинен бути чітким, чорного кольору. Щільність тексту – однакова по всій роботі.

3.1.3 Вписувати в текст окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту має бути наближена до щільності основного тексту.

3.1.4 Друкарські помилки, описки, графічні неточності, які виявилися під час написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбовуванням корегуючою рідиною та нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту рисунка) комп'ютерним способом. На одній сторінці допускається не більше двох виправлень.

3.1.5 Першою сторінкою роботи є титульна сторінка, яка оформлюється за зразком: див. додаток А.

3.1.6 На наступній сторінці після титульної подається зміст роботи із зазначенням сторінок. Зміст містить найменування всіх розділів та параграфів роботи і номери їх початкових сторінок. Зміст має включати усі заголовки, які є в роботі, починаючи зі вступу і закінчуючи додатками. (див. дод. Б)

3.1.7 Кожен розділ роботи разом із заголовком має починатися з нової сторінки. Текст основної частини роботи поділяється на розділи і параграфи згідно з планом.

3.1.8 Заголовки структурних частин роботи – «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ», «ДОДАТКИ» – друкуються великими літерами посередині рядка. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам основного тексту.

3.2 Нумерація

3.2.1 Сторінки курсової роботи мають бути пронумеровані арабськими цифрами (в правому верхньому куті без тире, крапки та знака №). Нумерація має бути наскрізною від титульної до останньої сторінки, включаючи всі ілюстрації та додатки. На титульній сторінці номер не ставиться.

3.2.2 ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи. Тобто не можна друкувати «1 ВСТУП» чи «РОЗДІЛ 4 ВИСНОВКИ». Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка, наприклад: «1.2» (другий підрозділ першого розділу), далі в тому ж рядку друкують заголовок підрозділу.

3.2.3 Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти, діаграми) і таблиці необхідно розміщувати безпосередньо за текстом, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Якщо ілюстрації і таблиці розміщені на окремих сторінках, ці сторінки нумерують за загальною нумерацією сторінок. Таблицю чи ілюстрацію на аркуші формату, більшого за А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

3.2.4 Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставлять крапку. Наприклад: Рисунок 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

3.2.5 Таблиці нумерують послідовно у межах розділу (за винятком таблиць, поданих у додатках). Для цього в правому верхньому куті над заголовком таблиці розміщується надпис: Таблиця 1.4 (четверта таблиця першого розділу) без крапки. Якщо таблиця не вміщується на одній сторінці, над її продовженням на наступній сторінці подається надпис: Продовження таблиці 1.4. Назву таблиці не підкреслюють.

3.2.6 Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

3.3 Ілюстрації

3.3.1 Текст може доповнюватися ілюстративним матеріалом у вигляді графіків, діаграм, схем тощо.

Зміст ілюстрацій має допомагати кращому розкриттю, теми, наочно ілюструвати думки автора, і тому в тексті на кожному з них має бути посилання з коментарем.

3.3.2 Підпис під ілюстрацією зазвичай має такі основні елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис. «;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;

експлікацію – пояснення деталей сюжету, позначених на ілюстрації цифрами тощо.

3.3.3 Нумераційний заголовок (Рисунок 1, Рисунок 2) розміщують під графіком (схемою) поряд із тематичним заголовком.

3.3.4 Тематичний заголовок ілюстрації розміщують після нумераційного. За необхідності далі наводять пояснювальні дані (експлікацію).

3.3.5 Недоцільно оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься в підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де потрібно вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рисунок 3.1)» або зворот типу «... як це видно з рисунку 3.1», «... як це показано на рисунку 3.1».

3.4 Таблиці

3.4.1 Цифровий матеріал, як правило, оформляється у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею посередині рядка. Назву та слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву таблиці друкують жирним шрифтом.

3.4.2 Заголовки граф (колонок) таблиці починаються з великих літер, підзаголовки, якщо вони становлять одне речення із заголовком – з малих, а якщо вони є самостійними – з великих. Заголовок кожної графи має бути по можливості коротким.

3.4.3 У таблицях слід обов'язково зазначити одиницю виміру. Якщо всі показники таблиці мають однакову одиницю виміру, її наводять у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися відповідно до стандартів. Числові величини в таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

3.4.4 Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за рухом годинникової стрілки. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні частини таблиці на наступну сторінку назву розміщують тільки над першою частиною таблиці, а заголовки граф повторюють над кожною наступною частиною.

3.4.5 Посилання у тексті на таблиці пишуть скорочено, наприклад: «у таблиці 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вживати скорочене слово «дивись»: наприклад, «див. таблицю 1.2».

3.5 Формули

3.5.1 Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані в формулі, і кожне – з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

3.5.2 Рівняння і формули треба відділяти від тексту вільними рядками: вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (×) і ділення (:).

3.5.3 Нумерувати формули слід лише в тому разі, якщо хоча б на одну з них є посилання в подальшому тексті. Номер формули (арабськими цифрами в круглих дужках) ставлять біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується в рядку

з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Наприклад:

$$R = \frac{eP_t}{P_n}, \quad (2.18)$$

де: e – номінальний валютний курс;

P_t – ціна товарів, придатних для міжнародного обміну (в іноземній валюті);

P_n – ціна товарів, що не є об'єктами міжнародної торгівлі (у національній валюті).

3.5.4 Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула є складовою речення як його рівноправний елемент, тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації:

а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово;

б) цього потребує будова речення, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою, які ставлять безпосередньо за формулою до її номера.

3.5.5 При посиланні на формулу у круглих дужках наводять її порядковий номер, наприклад: «у формулі (3.1)».

3.6 Загальні правила цитування використаних джерел та посилання на них

3.6.1 У тексті курсової роботи мають бути посилання на джерела інформації. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити правильність їх цитування та сприйняття їх студентом. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не входить до останнього видання.

Якщо використовуються відомості з джерел з великою кількістю сторінок, у посиланні необхідно точно вказати номер конкретної сторінки (чи номери сторінок).

3.6.2 Оформлення посилання в тексті на джерела інформації: у квадратних дужках наводять порядковий номер зі списку літератури, наприклад, «... у працях [1–3]...».

3.6.3 Цитати беруться в лапки, пропуски в цитатах позначаються трьома крапками, взятими в ламані дужки: <...>. Цитати подаються мовою оригіналу. Після цитати в тексті ставиться в квадратних дужках порядковий номер використаного джерела за списком літератури та сторінка: [3, с. 16].

3.7 Оформлення списку використаних джерел

3.7.1 Список використаних джерел розміщується після основного тексту роботи. У цей список необхідно внести джерела, на базі яких здійснюється аналіз, та спеціальну літературу з теми, яка досліджується і на яку в роботі є посилання або з якою автор ознайомився, з якої запозичив концепцію, але не посилався. Це свідчить про рівень вивчення досліджуваної проблеми і навичок роботи з науковою літературою.

3.7.2 Розмішувати матеріали в списку використаних джерел слід в алфавітному порядку із загальною нумерацією. Іншомовні видання розміщують у кінці списку літератури. Завершують список використаних джерел інтернет-адреси.

При описі літературних джерел у списку використаних джерел слід дотримуватися загальноприйнятих правил (додаток В).

3.8 Додатки

3.8.1 Додатки оформлюються як продовження курсової роботи і розміщуються в порядку посилань у тексті. Додатки до роботи мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття роботи:

- реальні документи;
- рекламні матеріали;
- проміжні математичні доведення, формули, розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;

– інструкції, методики, опис алгоритмів і програм розв’язання задач на ПЕОМ, що розроблені в процесі виконання роботи;

– ілюстрації допоміжного характеру.

3.8.2 Додаток повинен мати заголовок, написаний або надрукований малими літерами з першої великої літери посередині рядка.

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «ДОДАТОК» і поряд – велика літера, що позначає його. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б і т. д. Якщо є лише один додаток, його позначають «ДОДАТОК А».

3.8.3 Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: «А.2» (другий розділ додатка А); «В. 3.1» (перший підрозділ третього розділу додатка В).

3.8.4 Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «рисунок Д.1.2» (другий рисунок першого розділу додатка Д); «формула (А.1)» (перша формула додатка А).

5 ПІДГОТОВКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

4.1 Після написання курсова робота у зброшурованому вигляді (1 примірник) передається науковому керівникові для рецензування, а потім на кафедру педагогіки та психології.

4.2 Дозволом до захисту курсової роботи є позитивний відгук наукового керівника.

4.3 Одержання позитивного відгуку наукового керівника є підставою для її представлення до захисту відповідно до графіку захисту курсових робіт, але не пізніше ніж за 5 днів до захисту.

6 ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1 Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка кафедри перед комісією в складі не менше, ніж двох викладачів кафедри, за участю наукового керівника курсової роботи.

5.2 До захисту допускаються студенти, які повністю виконали всі вимоги навчального плану й отримали позитивні відгуки на курсову роботу.

5.3 Захист складається з короткої доповіді студента про виконану роботу та відповідей на питання членів комісії. Для виступу студентів відводиться до 7 хвилин. Доповідь має містити:

- чітке формулювання проблеми;
- обґрунтування її актуальності;
- визначення мети та завдання курсової роботи;
- викладення автором роботи зроблених узагальнень, висновків і конкретних рекомендацій за темою дослідження.

Після цього студент зобов’язаний відповісти на запитання членів комісії та присутніх, дати аргументовані роз’яснення тощо.

5.4 Члени комісії, ознайомившись із курсовою роботою, аналізом наукового керівника та заслухавши студента, оцінюють роботу за чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та в балах за кредитно-трансферною системою (ECTS) (Додатки Г, Д). Рішення про оцінку курсової роботи ухвалюється на закритому засіданні Комісії.

При визначенні оцінки враховується актуальність, теоретичний рівень роботи, наукова новизна та практична значущість висловлених рекомендацій, уміння студента вести аргументовану публічну дискусію й захищати свою позицію тощо.

5.5 Після захисту курсова робота передається на зберігання на випускову кафедру, викладачем якої здійснювалося наукове керівництво.

5.6 За пропозицією Комісії відзначаються кращі роботи.

7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ РОБОТИ

Оцінка виконання та захисту роботи передбачає п'ять компонентів:

- а) зміст роботи;
- б) дотримання нормативних вимог щодо її оформлення;
- в) якість доповіді під час захисту;
- г) якість презентації роботи;
- д) повнота відповіді на окремі питання.

Схема оцінювання курсової роботи та вагові коефіцієнти за окремими видами робіт наведено у таблиці 8.1.

Таблиця 8.1 – Структурування роботи та оцінювання

Курсова робота		Захист		Презентація до курсової роботи
Зміст	Оформлення	Доповідь	Відповіді на питання	
ВК:	0,2	0,2	0,2	0,2

Примітка: ВК – ваговий коефіцієнт.

При оцінюванні роботи звертають увагу на наступні критерії:

- зміст курсової роботи:
- відповідність тексту роботи меті, завданням, предмету дослідження;
- наскільки повно розкрито кожний пункт плану курсової роботи;
- наявність і змістовність висновків до підрозділів, розділів і всієї роботи;
- відповідність психодіагностичного інструментарію предмету дослідження і коректність його опису;
- змістовність опису результатів емпіричного дослідження, наявність таблиць і графічних матеріалів, що його ілюструють та їх якість;
- відповідність розробленої корекційної або розвивальної програми результатам теоретичного аналізу та емпіричного дослідження;
- дотримання нормативних вимог її оформлення;
- відповідність форматування тексту роботи визначеним у цих методичних рекомендаціях вимогам до нього;
- наявність достатніх посилань на джерела, зокрема психодіагностичних методик, і дотримання вимог до їх оформлення;
- правильність і відповідність оформлення таблиць і графічних матеріалів;
- правильність і відповідність оформлення додатків до курсової роботи за їх наявності;
- відповідність оформлення переліку джерел посилання;
- доповідь під час захисту роботи:
- відповідність доповіді темі і змісту роботи та матеріалу презентації;
- дотримання часових меж (7–10 хв);
- дотримання структури доповіді;
- чіткість визначення наукового апарату дослідження (мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження);
- лаконічність розкриття змісту теоретичного розділу роботи;
- чіткість, змістовність і зрозумілість опису результатів емпіричного дослідження;
- наявність і змістовність висновків до всієї роботи;
- наявність вітального слова, подяки і запрошення до питань;
- презентація до курсової роботи передбачає:
- відповідність її змісту до змісту курсової роботи;
- наявність основних структурних елементів;
- естетична подача та якість оформлення;
- відповіді на питання:
- змістовність, чіткість і правильність відповідей на питання;
- висловлювання й аргументоване обстоювання власної думки.

Критерії оцінювання курсової роботи з дисципліни:

– **оцінка «відмінно»** ставиться студенту, якщо зміст роботи повністю відповідає меті, завданням і предмету дослідження. Повно і ґрунтовно розкрито кожний пункт плану курсової роботи. Наявні змістовні і відповідні висновки до підрозділів, розділів і всієї роботи. Обраний психодіагностичний інструментарій повністю відповідає предмету дослідження, подано його достатній і коректний опис. Наявний змістовний кількісний та якісний опис результатів емпіричного дослідження, що ілюструється відповідними таблицями і графічними матеріалами. Розроблена корекційна або розвивальна програма відповідає результатам теоретичного аналізу та емпіричного дослідження. Оформлення роботи, зокрема посилання на використані джерела, здійснено з дотриманням усіх нормативних вимог, визначених цими методичними рекомендаціями. Захист курсової роботи здійснено логічно, змістовно, лаконічно, з дотриманням часових меж та відповідно до змісту роботи і матеріалу презентації. Презентація повно і достатньо передає зміст курсової роботи; виконана естетично і відповідно до вимог, вказаних у цих рекомендаціях. Відповіді на питання змістовні, чіткі й аргументовані навіть на питання, які не стосуються прямо представленої теми дослідження;

– **оцінка «добре»** ставиться студенту, якщо зміст роботи повністю відповідає меті, завданням і предмету дослідження. Під час розкриття окремих пунктів плану курсової роботи допущені незначні помилки і неточності. Висновки до розділів і всієї роботи наявні, але у них допущені неточності і нечіткість формулювань. Можуть бути відсутні висновки до підрозділів. Обраний психодіагностичний інструментарій повністю відповідає предмету дослідження, але його опис є неповним і/або некоректним. Опис результатів емпіричного дослідження є або лише кількісним, або не повним. Наявні таблиці і графічні матеріали, що ілюструють емпіричний матеріал. Є незначні відхилення від вимог до оформлення роботи. Під час захисту дещо перевищено часові межі, є незначні порушення у структурі доповіді, презентації. Під час відповідей студент припустився незначних помилок і/або неточностей проявив невпевненість під час відповідей на питання, які не стосуються прямо теми дослідження;

– **оцінка «задовільно»** ставиться студенту, якщо зміст роботи неповністю відповідає меті, завданням і предмету дослідження. Під час розкриття окремих пунктів плану курсової роботи допущені значні помилки і неточності. Висновки до розділів і всієї роботи наявні, але нечітко сформульовані, містять реферативний матеріал, не відповідають повно змісту роботи. Відсутні висновки до підрозділів. Обраний психодіагностичний інструментарій відповідає предмету дослідження, але його опис є неповним і некоректним. Опис результатів емпіричного дослідження є неповним, кількісним, дуже узагальненим. Відсутні деякі таблиці і графічні матеріали, що ілюструють емпіричний матеріал. Бракує описового тексту. Оформлення роботи здійснено з порушенням вимог, зокрема бракує посилань на використані джерела. Під час доповіді суттєво перевищено часові межі, порушена структура доповіді, допущені суттєві помилки під час відповідей на питання. Порушена структура презентації до курсової роботи;

– **оцінка «незадовільно»** ставиться студенту, якщо зміст роботи не відповідає меті, завданням і предмету дослідження. Допущені суттєві змістові помилки. Відсутні висновки до розділів і підрозділів, висновки до всієї роботи мають реферативний характер, не відповідають змісту роботи. Обраний психодіагностичний інструментарій не відповідає предмету дослідження, його опис неповний і некоректний. Опис результатів емпіричного дослідження неповний. Відсутні таблиці і графічні матеріали, або вони використані замість тексту. Оформлення роботи здійснено з суттєвим порушенням вимог. Презентація виконана з порушенням вимог до її структури і не відповідає змісту курсової роботи. Студент не може аргументовано відповісти на питання.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

- 1 Копець Л. В. Психологія особистості : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Л. В. Копець. – Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська Академія”, 2007. – 460 с.
- 2 Максименко С. Д. Психологія особистості / С. Д. Максименко. – Київ : ТОВ “КММ”, 2007. – 296 с.
- 3 Семиченко В. А. Психологія особистості / В. А. Семиченко. – Київ : Ешке О. М., 2001. – 427 с.
- 4 СОУ 207.01:2017. Текстові документи. Загальні вимоги / Ю. М. Бойко, Г. В. Красильникова, Л. І. Першина, Т. Ф. Косянчук. – 2-ге вид., виправлене. – Хмельницький : ХНУ, 2018. – 45 с.
- 5 СОУ 207.02:2017. Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання / Ю. М. Бойко, Л. І. Першина. – Хмельницький : ХНУ, 2017. – 37 с.
- 6 Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Знання-Прес, 2002. – 296 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 1 Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
- 2 Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/page_lib.php.
- 3 Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.

ДОДАТОК А

РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Вивчення загальнопсихологічних властивостей особистості (за концепцією К. К. Платонова);
2. Дослідження загальнопсихологічних властивостей особистості (за концепцією В. В. Рибалки);
3. Дослідження потребово-мотиваційного компоненту діяльнісного виміру особистості (за концепцією В. В. Рибалки);
4. Прогнозування розвитку і життєвого шляху особистості (С. Д. Максименко Психологія особистості (генетичний підхід));
5. Генетико-психологічні проблеми особистості підлітка (Максименко С. Д. Психологія особистості (генетичний підхід));
6. Дослідження джерел активності особистості (Максименко С. Д. Психологія особистості (генетичний підхід));
7. Сучасні психологічні теорії особистості.
8. Дослідження структури особистості в умовах навчання у ВНЗ (Рольова теорія особистості П. П. Горностая (Горностай П. П. Методика Локус рольового конфлікту // Практична психологія та соціальна робота. 2004. № 6. С.36-38);
9. Життєві цінності у осіб з високим та низьким рівнями гармонійності особистості. («Самооцінка особистості» О. І. Моткова, «Ціннісні орієнтації»);
10. Особливості розуміння сенсу життя та свого призначення студентами з різними типами темпераменту. (СЖО Д. А. Леонтьєва, «Життєве призначення» О. І. Моткова...);
11. Вивчення психологічної культури та образу життя молодших школярів та підлітків.
12. Темперамент та стиль виховання як фактори гармонійності особистості.
13. Експериментальне дослідження асоціативних процесів інтелекту особистості (за теорією Е. Торндайка).
14. Дослідження особистості с точки зору біхевіориста (за теорією Д. Б. Уотсона).
15. Вивчення цільової поведінки та регуляції дій особистості за теорією Е. Толмена.
16. Гіпотетико-дедуктивний метод дослідження особистості за К. Халдом.
17. Теорія особистості Б. Ф. Скіннера як концепція «оперантного біхевіоризму».
18. Дослідження соціального досвіду та норм поведінки особистості за теорією Д. Міда.
19. Особливості вивчення поведінки на основі досліджень Д. Долларда, Ф. Петермана, А. Бандури.
20. Експериментальне вивчення чуттєвої сфери особистості методом інтроспекції на основі досліджень В. Вундта.
21. Експериментальне вивчення раціональної сфери особистості на основі досвіду Вюрцбургської школи.
22. Дослідження інтенції емоційної сфери особистості за учінням Ф. Бретано.
23. Проблеми розвитку пізнавальних процесів та емоцій особистості на основі досвіду Д. Джемса.
24. Функціональна психологія розвитку особистості Д. Дьюї.
25. Дослідження особливостей розвитку особистості на основі ідей гештальт-психології.
26. Теорія «поля» К. Левіна та експериментальне її застосування у дослідженні мотиваційної сфери особистості.
27. Вивчення інтелектуальної сфери особистості на основі генетичної теорії Ж. Піаже.
28. Вивчення психічного розвитку особистості як мотиваційного та особистісного за теорією З. Фрейда.
29. Характеристика розвитку особистості як адаптації до середовища за теорією З. Фрейда.
30. Вплив вроджених особливостей людини на розвиток особистості за теорією З. Фрейда.
31. Дослідження типології особистості за К. Г. Юнгом.
32. Дослідження шляхів розвитку особистості відповідно теорії А. Адлера.

33. Дослідження причин розвитку тривожності за К. Хорні.
34. Дослідження механізмів психологічного захисту особистості за Е. Фромом.
35. «Інтерперсональна теорія психіатрії» Г. С. Салівена та її експериментальне застосування у дослідженні закономірностей розвитку особистості.
36. Теорія розвитку особистості Е. Еріксона.
37. Дослідження індивідуальних відмінностей особистості за теорією конвергенції В. Штерна.
38. Дослідження рис особистості за теорією Г. Олпорта.
39. Дослідження самоактуалізації особистості за теорією А. Маслоу.
40. Дослідження самооцінки особистості на основі теорії К. Роджерса.
41. Дослідження розвитку особистості на основі ідей представників університетських психологічних шкіл Росії.
42. Теорія вищих психічних функцій особистості за Л. С. Виготським.
43. Принцип єдності мислення і діяльності як умова повноцінного розвитку особистості за вченням С. Л. Рубінштейна.
44. Теорія розвитку особистості у діяльності О. М. Леонтьєва.
45. Дослідження психофізичних впливів на чуттєву сферу особистості за законами Вебера-Фехнера.
46. Теорія розвитку мнемічних та мисленневих процесів особистості Г. Еббінгауза.
47. Техніки вивчення індивідуальних відмінностей у розвитку особистості за теорією Ф. Гальтона.
48. Діагностика розумового розвитку особистості А. Біне.

ДОДАТОК Б
ФОРМА ТИТУЛЬНОГО АРКУША КУРСОВОЇ РОБОТИ

Хмельницький національний університет
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра психології та педагогіки

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Основи психологічної корекції» на тему:

_____ **Шифр**

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 53 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія

Студента(ки) _____ курсу, група _____

_____ **Шифр**   _____ **Підпис**   _____ **Ініціали, прізвище**

Керівник _____

_____ **Посада, вчене звання, науковий ступінь**   _____ **Підпис**   _____ **Ініціали, прізвище**

Кількість балів _____

Оцінка за шкалою:
національною /ЄКТС _____

Члени комісії:

_____ **Підпис, дата**   _____ **Ініціали, прізвище**

_____ **Підпис, дата**   _____ **Ініціали, прізвище**

_____ **Підпис, дата**   _____ **Ініціали, прізвище**

Хмельницький 202__

ДОДАТОК В
ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТ

РОЗДІЛИ		стор.
Вступ		3
Розділ I.	Адаптація першокласників до навчання у школі як педагогічна проблема	7
	1.1. Проблема адаптації згідно з теоріями особистості	8
	1.2. Залежність рівня адаптації від різноманітних факторів	12
	1.3. Психічні особливості дітей молодшого шкільного віку і їх вплив на адаптацію до навчання у школі	17
Розділ II.	Експериментальне вивчення процесу адаптації першокласників за теорією особистості	22
	3.1. Методи та методики дослідження	25
	3.2. Процедура та етапи дослідження	28
	3.3. Результати досліджень, їх інтерпретація та практичні рекомендації	38
Висновки		46
Перелік джерел посилання		49
Додатки		52
Додаток А	Методика Туніка	52
Додаток Б	Зведена таблиця результатів психодіагностичного дослідження	54

ДОДАТОК Г
ШАБЛОН ВСТУПУ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП

Актуальність теми: (дослідники, суперечність).

Об'єкт дослідження – ...

Предмет дослідження – ...

Мета: *провести* теоретичне та емпіричне дослідження....

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукових джерел за проблемою...
2. Провести емпіричне дослідження...
3. Надати рекомендації щодо...

Відповідно до мети і завдань нашого дослідження, були обрані такі **методи:** теоретичні (аналіз, синтез, порівняння та узагальнення даних наукових джерел з проблеми дослідження); емпіричні (перерахувати методики).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання (...*кількість у цифрах*)... найменувань) та ... (*кількість у цифрах*)... додатків. Загальний обсяг курсової роботи складає ... (*кількість у цифрах*) ...сторінок машинописного тексту, а основна частина – ... (*кількість у цифрах*) ... сторінки (*це без джерел і додатків*)

ДОДАТОК Д

Д.1 ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ ПРИ ВИКОНАННІ НАВЧАЛЬНИХ ТА НАУКОВИХ РОБІТ

Перелік джерел посилання – необхідний елемент довідкового апарату будь-якої друкованої праці (опублікованої чи неопублікованої): монографії, дисертації, дипломної або курсової роботи, статті.

1. Перелік включає цитовану, згадувану та вивчену автором літературу.

2. Зміст переліку визначається автором роботи. Особлива увага приділяється відображенню літератури останніх трьох–п’яти років, як показник інформованості автора про сучасний стан досліджуваної теми.

3. При оформленні бібліографічного списку доцільно його назвати «Перелік джерел посилання». Він відображає всі види документів незалежно від форми (способу) їх представлення та носія (друковані матеріали, географічні карти, електронні носії, інформація віддаленого доступу тощо).

4. При складанні переліку можливі різні способи розстановки бібліографічних описів джерел: алфавітний; хронологічний; систематичний; нумераційний (в порядку появи посилань у тексті роботи).

Найчастіше використовують алфавітну розстановку, тобто в абетковому порядку прізвищ авторів або назви джерела, якщо автора не має чи їх більше трьох.

При хронологічній розстановці всі джерела розташовуються за роками публікацій, а в межах одного року – за алфавітом авторів або назв. Хронологічний принцип дозволяє показати історію вивчення питання (теми) дослідження. Іноді використовують зворотно-хронологічне розташування джерел, коли автор головну увагу приділяє сучасному становленню теми, що вивчається.

При систематичній розстановці літератури бібліографічні описи групуються за галузями знань, окремими темами в їх логічному підпорядкуванні або за главами, розділами роботи, а в середині кожного розділу – за алфавітом чи в хронологічному порядку.

Досить часто застосовується розстановка літератури в порядку першого згадування в тексті роботи (нумераційна). Але в такому списку важко проаналізувати охоплення теми, відповідність вказаних публікацій посиланням на них. Список, складений таким чином, не повний, тому що включає тільки згадану та цитовану літературу.

5. Вказані в списку публікації подають в наступному порядку:

– роботи вітчизняних й іноземних авторів, надрукованих російською та українською мовами в загальному алфавіті, зважаючи на транскрипцію написання;

– твори вітчизняних та іноземних авторів іноземними мовами, спочатку латинський алфавіт, потім східні мови, якщо є;

– інформація online;

– статистичні матеріали.

6. Офіційні та керівні документи рекомендовано виносити на початок переліку.

7. Роботи одного автора розташовуються за алфавітом назв, а автори - однофамільці – за алфавітом ініціалів.

Скільки б робіт одного автора не було, обов’язково треба вказувати прізвище та ініціали, не замінюючи їх прочерками.

8. В переліку джерел посилання використовується наскрізна нумерація.

9. Наповнення переліку джерел посилання до наукової роботи визначається автором. Як правило, його обсяг не повинен перевищувати 5 % обсягу рукопису.

10. Бібліографічний опис документа – це бібліографічні відомості про документ, які наведені за чіткими правилами, певним наповненням і порядком дотримування належних зон й елементів, призначених для ідентифікації та загальної характеристики документа (СОУ 207.02:2017).

Залежно від об'єкта опису, розрізняють монографічний, зведений та аналітичний бібліографічний опис:

– монографічний – опис на окремо виданий документ (книга, брошура, географічна карта тощо);

– зведений – на групу документів (багатотомне видання, серійні видання, річний комплект журналів або газет тощо), тобто кілька томів, випусків, які складають єдине видання;

– аналітичний – на частину документа (розділ, глава, параграф із книги окремих том багатотомного видання, стаття із газети, журналу, збірника).

Для забезпечення точності бібліографічного опису, його складають безпосередньо за самим документом, маючи документ перед очима («de visu»), але описи для переліків джерел посилання допускається складати на основі інших вторинних документів.

Бібліографічний опис, як правило, складається мовою тексту видання, додержуючись правил сучасної орфографії. Скорочення слів та словосполучень допускаються відповідно з державними стандартами «ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і слово- сполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ)».

Таблиця Д.1 – Приклади бібліографічного опису

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: – один автор	1. Коробейников Г. В. Психофизиологическая организация деятельности человека : монография / Г. В. Коробейников. – Белая Церковь, 2008. – 138 с. 2. Rink J. E. Designing the physical education curriculum : promoting active lifestyles / J. E. Rink. – Boston : McGraw-Hill Higher Education, 2009. – 250 p.
– два автора	1. Пиз А. Язык взаимоотношений: мужчина женщина / А. Пиз, Б. Пиз. – М. : ЭКСМО-Пресс, 2000. – 238 с.
– три автора	1. Скрипніков А. М. Перинатальна психологія / А. М. Скрипніков, Л. О. Герасименко, Р. І. Ісаков. – Київ : ВД МЕДКНИГА, 2017. – 168 с.
– чотири і більше авторів	1. Навчальні завдання з англійської мови для самостійної роботи студентів 1 курсу / Л. М. Бардіна, Л. З. Доценко, Т. В. Мартіросова, В. Л. Шепелюк ; НУФВСУ. – Київ, 2003. – 300 с. 2. Тревога: история сверхбеспокойных людей / О. С. Чабан, Е. А. Хаустова, Е. Ю. Жабенко [и др.]. – Киев, 2012. – 130 с.
Без автора: – редактор – укладач – переклад з вказівкою перекладача – переклад без вказівки перекладача	1. Особистісні кризи студентського віку : зб. наук. ст. – Луцьк : Вежа, 2001. – 110 с. 2. Психология человека от рождения до смерти / под ред. А. А. Реана. – СПб. : прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – 656 с. 3. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. – Київ : Академвидав, 2006. – 424 с. 4. Камерон Д. Шлях митця. Духовна дорога до примноження творчості / Д. Камерон ; пер. з англ. Т. Савчинської. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2017. – 352 с. 5. Фопель К. Энергия паузы. Психологические игры и упражнения : практ. пособ. / К. Фопель. – М. : Генезис, 2001. – 160 с.
Багатотомний документ	1. Енциклопедія сучасної України : в 20 т. Т. 4. В–Вог / ред. І. М. Блюміна [та ін.] ; Ін-т енциклопедичних досліджень НАНУ. – Київ, 2005. – 700 с.

Продовження ь=таблиці Д.1

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Матеріали конференцій, конгресів	1. Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців : тези доп. VII Всеукраїнської наук.-практ. конф., (Хмельницький, 11–12 квітня 2019) / [редколегія: Є. М. Потапчук (голов. ред.), Т. Л. Левицька, Л. О. Подкоритова, В. К. Гаврилькевич] ; М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. психол. та педагог. [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2019. – 160 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Закон України про рекламу (за станом на 25 січня 2000 р.) / Верховна Рада України. – Київ : Парламентське видавництво, 2000. – 20 с. 2. Положення про Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту // Уряд. кур'єр. – 2005. – № 168, 7 вересня. – С. 9-12.
Дисертації	1. Подкоритова Л. О. Індивідуально-типологічні особливості антиципації життєвих виборів випускників вищих навчальних закладів : дис канд. психол. наук : 19.00.07 / Лариса Олександрівна Подкоритова ; Інститут психології ім. Г. С. Костюка. – Київ, 2006. – 212 с.
Автореферати дисертацій	1. Подкоритова Л. О. Індивідуально-типологічні особливості антиципації життєвих виборів випускників вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Лариса Олександрівна Подкоритова ; Інститут психології ім. Г. С. Костюка. – Київ, 2006. – 20 с.
Частина документа: – стаття із матеріалів конференцій, конгресів	Подкоритова Л. О. Арт-терапевтична вправа «Лист – листівка собі» / Л. О. Подкоритова // Простір арт-терапії: мінливість і стабільність – пошуки балансу : матеріали XVI Міжнар. міждисциплінарної наук.-практ. конф., (Харків, 15-17 лютого 2019) / [за наук. ред. А. П. Чуприкова, Л. А. Найдюнової, О. Л. Вознесенської, О. М. Скарн]. – Харків : СПД ФО Степанов В. В., 2019. – С. 144–145.
– стаття зі збірника	1. Подкоритова Л. Самоаналіз як рефлексивний механізм професійного розвитку фахівців соціономічної сфери: термінологічний аналіз / Л. Подкоритова, А. Брезденюк // Науковий вісник Херсонського державного університету : зб. наук. пр. Серія «Психологічні науки». – 2017. – Вип. 5. Т. 1. – С. 114-118. 2. Подкоритова Л. О. Особливості впливу арт-терапії на розвиток рефлексії фахівців соціономічної сфери / Л. О. Подкоритова // Проблеми сучасної психології : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка, Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2016. – Вип. 34. – С. 431-445.
– стаття з журналу	1. Леонтьев Д. А. Рефлексия «хорошая» и «дурная»: от объяснительной модели к дифференциальной диагностике / Д. А. Леонтьев, Е. Н. Осин // Психология : журнал высшей школы экономики. – 2014. – Т. 11. № 4. – С. 110-135.
– стаття з газети	1. Вакарчук І. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи : доповідь міністра освіти і науки на підсумковій колегії МОН України (21 березня 2008 р., м. Київ) / І. Вакарчук // Освіта. – 2008. – № 13/14, 19-26 березня. – С. 4-7.

Кінець таблиці Д.1

Характеристика джерела	Приклад оформлення
– інтерв'ю	1. Платонов В. «Выпускник национального университета не должен маяться в поисках работы» : [интервью с ректором НУФВСУ В. Н. Платоновым] / В. Платонов ; провел В. Фельдман // Команда. – 1999. – 25 июня. – С. 12.
– глава, розділ, параграф з книги	1. Григор'єв В. Й. Філософія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Й. Григор'єв ; Київський економічний інститут менеджменту. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – Розділ 10 : Українська філософія. – С. 138-158.
Електронні ресурси: – локальні	1. Литвин В. Україна 2004: Події. Документи. Факти / В. Литвин ; вступ. стаття, упоряд. В. Литвина ; худ. оформ. А. Ямковий ; програмування М. Грінберг. – [Б. м.], 2005. – 1 CD. – Сист. вимоги: Pentium 233 Мг; Windows 9x/Me/NT/2000/XP; 64 Мб RAM; 800x600, 16 біт.
– віддаленого доступу	1. Інтерактивні методи навчання: теорія і практика впровадження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://shkola.-ostriv.in.ua/publication/code-103f1af92b958 (дата звернення: 20.03.2020). 2. Подкоритова Л. О. Дослідження рівня розвитку рефлексії і саморегуляції у медичних працівників [Електронний ресурс] / Л. О. Подкоритова, К. М. Дишкант // Психологічний часопис. – Т. 5. № 11. – 2019. – С. 216-236. – Режим доступу: http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/article/view/754 . (дата звернення 14.01.2020).

Зверніть увагу на пробіли та тире!

Д.2 ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело того чи іншого друкованого літературного джерела необхідно наводити цитати. Існує вимога точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

– текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

– цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

– кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело із зазначенням сторінки цього джерела, на якій розміщується цитований текст;

– при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, треба бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і робити відповідні посилання на джерело;

– цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те, і те знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивності праці, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу;

– якщо автор наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора, а весь текст застереження вміщується у круглій дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розрядка моя. – М.Х.).

Посилання в тексті роботи на використані літературні джерела роблять згідно з їх переліком у квадратних дужках, наприклад, «... у працях [1–7]...». У випадку необхідності, якщо літературне джерело має багато сторінок, треба зазначити номер сторінки джерела, з якої робиться вибірка теоретичного матеріалу, наприклад, «... у праці [8, с. 65]...».

Матеріал взято з сайту: <http://istpravda.do.am/forum/19-79-1> (з поправками В. К. Гаврилькевича відповідно до сучасних вимог оформлення навчальних робіт в ХНУ).